

Julie Morgan AS/MS
Y Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol
Deputy Minister for Social Services

Jayne Bryant AS
Cadeirydd – y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN
SeneddChildren@senedd.cymru

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Cymorth i blant sy'n gadael gofal

17 Ionawr 2022

Annwyl Jayne,

Diolch ichi am eich llythyr dyddiedig 17 Rhagfyr ynglŷn â'r meysydd yr ydych yn eu hystyried fel rhan o'ch ymchwiliadau polisi, a'r cymorth a ddarperir ar gyfer plant a phobl ifanc sydd wedi gadael gofal, neu sy'n gadael gofal. Fe wnaaf roi sylw i'r pwyntiau sy'n codi yn eich llythyr yn eu tro:

1. Gwybodaeth am y cymorth a ddarperir ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n gadael gofal

Mae ein Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 a'r Cod Ymarfer (Plant sy'n Derbyn Gofal a Phlant sy'n Cael eu Lletya), Rhan 6, yn disgrifio'r dyletswyddau statudol sydd ar awdurdodau lleol i gefnogi a hybu llesiant y bobl ifanc sy'n gadael eu gofal. Mae hynny'n cynnwys y cymorth a'r gwasanaethau y mae'n rhaid i'r awdurdodau eu darparu ar gyfer pobl ifanc i'w helpu i bontio'n llwyddiannus i'w bywydau fel oedolion a symud tuag at fyw'n annibynnol.

Pan fydd plentyn sy'n derbyn gofal ar fin troi'n 16 oed, rhaid i'r awdurdod lleol baratoi cynllun llwybr er mwyn helpu'r unigolyn ifanc hwnnw i bontio i'w fywyd fel oedolyn a gadael gofal. Rhaid i'r cynllun hwn roi sylw i anghenion corfforol, emosiynol, iechyd meddwl, a datblygiadol y person ifanc, yn ogystal â'r trefniadau sydd ar waith i gefnogi ei anghenion o ran llety, addysg, hyfforddiant, neu gyflogaeth.

Rydym yn casglu ystadegau blynyddol am blant sy'n derbyn gofal gan awdurdodau lleol Cymru, a'r rheini sy'n gadael gofal. Cafodd y ffigurau diweddaraf ar gyfer 2020-21 eu cyhoeddi ym mis Tachwedd 2021, ac maent ar gael drwy'r ddolen ganlynol: [Experimental Statistics: Children looked after by local authorities, 2020-21 \(gov.wales\)](https://gov.wales/statistics/children-looked-after-by-local-authorities-2020-21). Mae rhagor o fanylion am lety, gweithgarwch (addysg, hyfforddiant a chyflogaeth) a chymwysterau addysgol plant a phobl ifanc sy'n gadael gofal ar gael yma: [Plant sy'n derbyn gofal \(llyw.cymru\)](https://llyw.cymru/plant-syn-derbyn-gofal).

2. Y diweddaraf am ymrwymadau'r Rhaglen Lywodraethu

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Julie.Morgan@llyw.cymru
Correspondence.Julie.Morgan@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Mae'r Rhaglen Lywodraethu'n cynnwys nifer o ymrwymadau sy'n berthnasol i wasanaethau cymdeithasol plant, a fydd, o gael eu gweithredu gyda'i gilydd, yn ein galluogi i drawsnewid gwasanaethau cymdeithasol plant yng Nghymru. Mae'r ymrwymadau hyn yn adeiladu ar y gwaith a'r camau gweithredu sy'n mynd rhagddynt ar hyn o bryd i leihau nifer y plant sydd mewn gofal; helpu plant i barhau yng ngofal eu teuluoedd; a darparu gofal i blant sydd ag angen gofal i gael y gofal hwnnw'n nes at adref.

Cymryd camau radical i ddiwygio gwasanaethau i blant sy'n derbyn gofal a'r rheini sy'n gadael gofal

Roedd ein Papur Gwyn ar Ddyfodol Gofal Cymdeithasol yn cyfeirio at gyfleoedd i ddiwygio gwasanaethau plant fel rhan o gyflwyno newidiadau cynhwysfawr i wasanaethau cymdeithasol. Rydym yn awyddus i wireddu gweledigaeth ac uchelgais newydd ar gyfer gwasanaethau plant, yn seiliedig ar arferion mwy cyson, arferion sy'n llai amharod i gymryd risg, a dulliau adferol sy'n cael eu rhagnodi a'u mabwysiadu ar draws Cymru. Mae datblygu Fframwaith Cenedlaethol ar gyfer Gofal Cymdeithasol a sefydlu Swyddfa Genedlaethol yn creu cyfle i fwrw ymlaen â'r gwaith o drawsnewid a diwygio gwasanaethau plant ar lefel genedlaethol.

Rwyf wedi sefydlu Bwrdd Trosolwg, o dan gadeiryddiaeth Anthony Douglas, sy'n cynnwys cynrychiolwyr o blith uwch-arweinwyr ar draws llywodraeth leol a'r trydydd sector, i ddarparu sail ar gyfer ein dull gweithredu. Bydd y Bwrdd yn chwilio am ffyrdd o fwrw ymlaen â gwelliannau i wasanaethau plant, gan gydweithio â'r sector mewn perthynas â chyfleoedd i bobl ddysgu oddi wrth ei gilydd a chyfleoedd datblygu proffesiynol, a hefyd drwy gefnogi dull gweithredu system gyfan i wella ansawdd a gwasanaethau. Cynhelir cyfarfod cyntaf y Bwrdd Trosolwg ar 19 Ionawr.

Cryfhau cyrff cyhoeddus yn eu rôl fel 'rhiant corfforaethol'

Er bod awdurdodau lleol o ddifri am eu rôl rhianta corfforaethol, ein nod yw cryfhau rhianta corfforaethol ar draws pob adran o fewn yr awdurdod lleol, er mwyn sicrhau bod gweithio mewn partneriaeth yn digwydd mewn modd mwy effeithiol a gwella'r broses o drosglwyddo rhwng y gwasanaethau a ddarperir i blant sydd â phrofiad o fod mewn gofal. Hefyd, rydym yn bwriadu ehangu'r cysyniad o rianta corfforaethol ar draws yr holl wasanaethau cyhoeddus sy'n darparu gwasanaethau i blant sydd â phrofiad o fod mewn gofal, er mwyn sicrhau bod y plant yn cael yr ymateb a'r cymorth gorau gan y gwasanaethau hynny.

Mae Grŵp Gweithredu wedi cael ei sefydlu i fwrw ymlaen â'r gwaith o gyflawni ein hymrwymiad ar rianta corfforaethol, ac mae'r grŵp hwnnw wedi cyfarfod nifer o weithiau. Bu gwaith y grŵp yn canolbwyntio ar ddatblygu Siarter Rhianta Corfforaethol ar y cyd â phlant sydd â phrofiad o fod mewn gofal, a phartneriaid, sef siarter y gall sefydliadau'r sector cyhoeddus gytuno iddi. Ar ôl ei chwblhau, bydd sesiynau a digwyddiadau ymgysylltu yn cael eu cynnal ar draws y sector cyhoeddus i gryfhau rhianta corfforaethol o fewn awdurdodau lleol ac ehangu cyfrifoldebau ar draws y sector cyhoeddus. Bydd ffocws penodol ar bartneriaid ym meysydd iechyd, addysg, a thai. Bydd yr ymgysylltu hwnnw, ochr yn ochr â'r Siarter, wedyn yn helpu i lywio'r gwaith o ddatblygu canllawiau statudol sy'n disgrifio rolau a chyfrifoldebau'r amrywiaeth o bartneriaid perthnasol ar draws y sector cyhoeddus sy'n ymwneud â phobl ifanc sydd â phrofiad o fod mewn gofal.

3. Diweddariad ar ymatebion Llywodraeth Cymru i Adroddiad Blynyddol 2020-21 Comisiynydd Plant Cymru:

Yn adroddiad blynyddol y Comisiynydd Plant, tynnwyd sylw at y pecyn cymorth yr ydym am ei weithredu ar gyfer y rheini sy'n gadael gofal:

- Rydym wedi ymrwymo i gyflwyno deddfwriaeth yn ystod Tymor y Senedd hon i gyflawni ein hymrwymiad i roi hawl statudol i'r rheini sy'n gadael gofal i gael cymorth

gan gynghorydd personol nes eu bod yn 25 oed. Rydym yn rhagweld y byddwn yn bwrw ymlaen â hyn yn 2023.

- O ran defnyddio lleoliadau nad ydynt yn cael eu rheoleiddio, mae swyddogion mewn cysylltiad rheolaidd â swyddogion o'r Adran Addysg ynglŷn â'r gwaharddiad ar leoliadau nad ydynt yn cael eu rheoleiddio i blant dan 16 oed. Daeth y gwaharddiad i rym ym mis Medi 2021, ac mae gwaith yn mynd rhagddo gydag Ofsted ynghylch cofrestru a phrosesau cysylltiedig i helpu'r sector i gydymffurfio â'r dyletswyddau perthnasol. Bydd ein dysgu a'n deialog yn parhau.
- Mae swyddogion Llywodraeth Cymru yn parhau i weithio'n agos gyda phartneriaid, gan gynnwys awdurdodau lleol a'r trydydd sector, i ddatblygu amrywiaeth o opsiynau llety o ansawdd da i'r rheini sy'n gadael gofal.
- Mae Cronfa Dydd Gŵyl Dewi ar gyfer y rheini sy'n gadael gofal yn parhau ar gael drwy'r Grant Plant a Chymunedau. Mae hon yn ffrwd gyllido a ddarperir yn rheolaidd, sy'n galluogi awdurdodau lleol i wario'n briodol yn seiliedig ar amrywiaeth o anghenion sydd wedi cael eu nodi'n lleol.

4. Y diweddaraf am y gwaith o ddatblygu dull gweithredu amgen i'r cynllun 'Pan Fydda i'n Barod' i gefnogi pobl ifanc sydd mewn gofal preswyl plant.

Er bod y cynllun 'Pan fydda i'n Barod' yn weithredol ar gyfer plant mewn gofal maeth, nid yw'n bosibl ei weithredu ar gyfer plant mewn gofal preswyl. Mae'r rhesymau dros hynny'n ymwneud â phriodoldeb oedolion yn byw gyda phlant iau a'r gost o ddarparu trefniadau addas.

Rydym yn ystyried modelau amgen, er enghraifft pobl ifanc o ddarpariaeth gofal preswyl yn cynnal cysylltiadau â gweithwyr proffesiynol o'u cartref gofal preswyl blaenorol, ac yn parhau i gael cymorth ganddynt. Rydym yn gweithio gyda phartneriaid, gan gynnwys y trydydd sector, awdurdodau lleol, a Swyddfa'r Comisiynydd Plant i fwrw ymlaen â'r gwaith hwn. Bydd hyn yn rhan o'n gweithgarwch amlsector i wella ystod ac ansawdd y llety a ddarperir ar gyfer pobl ifanc sy'n gadael gofal.

5. Eglurhad o rôl Grŵp Cynghori'r Gweinidog ar gyfer Gwella Canlyniadau i Blant yn y dyfodol, a oedd yn canolbwyntio ar blant sydd â phrofiad o fod mewn gofal a'r rheini sy'n gadael gofal, yn ystod y bumed Senedd.

Fe beidiodd y Rhaglen Gwella Canlyniadau i Blant, a Grŵp Cynghori'r Gweinidog y rhaglen honno, â bod yn weithredol ddiwedd Tymor y Senedd ddiwethaf. Disgrifir ei chanlyniadau a'i chyflawniadau yn ei Hadroddiad Etifeddiaeth -

<https://gov.wales/sites/default/files/publications/2021-06/improving-outcomes-for-children-programme-legacy-report.pdf>

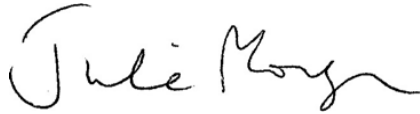
Mae trefniadau newydd wedi cael eu rhoi ar waith i oruchwylio a gweithredu ein hagenda ddiwygio heriol ar gyfer gofal cymdeithasol plant yn ystod Tymor y Senedd hon, gan adeiladu ar y camau gweithredu a gymerwyd i wella canlyniadau i blant sydd â phrofiad o fod mewn gofal a'r rheini sy'n gadael gofal.

I sicrhau bod yr holl weithgarwch polisi sy'n digwydd mewn perthynas â phlant ar draws Llywodraeth Cymru yn gydlynus, cafodd Cynllun i Blant a Phobl Ifanc yng Nghymru ei ddatblygu, gan adeiladu ar ein hymrwymiad i hawliau plant, gyda'r nod o gyflawni ymrwymadau perthnasol yn ein Rhaglen Lywodraethu. Bydd Bwrdd Cyfarwyddwyr, sy'n cynnwys uwch-swyddogion yn Llywodraeth Cymru, yn canolbwyntio ar sicrhau cynnydd yn erbyn y cynllun ar draws portffolios Gweinidogion, a bydd yn monitro'r cynnydd hwnnw er mwyn sicrhau bod holl blant Cymru yn cael y cyfle i ffynnu.

Bydd ein Bwrdd Trosolwg, y cyfeiriwyd ato uchod, yn canolbwyntio ar gyflawni'r ymrwymiadau perthnasol ar gyfer gwasanaethau plant yn y Rhaglen Lywodraethu. Fel rhan o'i rôl, bydd y bwrdd yn cynnal ffocws ar ein gweithgarwch er mwyn cefnogi'r rheini sydd wedi gadael gofal, a phobl ifanc sydd yn y broses o adael gofal.

Rwy'n gobeithio bod fy ymateb o gymorth ichi.

Yn gywir,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Julie Morgan'. The signature is fluid and cursive, with the first name 'Julie' being more prominent than the last name 'Morgan'.

Julie Morgan AS/MS

Y Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol
Deputy Minister for Social Services